

Een advocaat kan beter geen overburen hebben

VN 22.1.83

De BVD probeerde met fictieve redenen een observatiepost in te richten

De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) heeft een aantal jaren geleden geprobeerd een observatiepost in te richten, met als doel de advocaat mr. P.H. Bakker Schut af te luisteren. De pogingen werden ondernomen op het moment toen juist Ronald Augustin was vrijgelaten, die in West-Duitsland zes jaar had uitgezeten wegens stadsguerrilla-activiteiten. Augustin was cliënt van Bakker Schut. In de Bondsrepubliek is het afluisteren van advocaten een 'normale' zaak. Voor zover bekend is het de eerste keer dat de Nederlandse geheime dienst dezelfde praktijk probeert toe te passen.

Rudie van Meurs

Het gebeurde begin 1980. Functionarissen van de Binnenlandse Veiligheidsdienst vervoegden zich toen op het kantoor van drs. E. M. die een buiten bewoont in Loenen aan de Vecht — tegenover het huis waar Bakker Schut woonde. De BVD'ers zeiden het op prijs te zullen stellen als zij voor enige tijd hun intrek mochten nemen op de zolderetage van de woning van de heer M. om van daaruit zich op de hoogte te kunnen stellen van de gedragingen van Bakker Schut.

De geheimagenten vertelden niet over de vrijlating van Augustin, die sindsdien regelmatig het huis van Bakker Schut bezocht. Er was, zeiden ze, een andere dringende reden. Het was begin 1980 en de kroning van prinses Beatrix naderde. Tegenover de overbuurman voerden de BVD'ers aan dat zij via de observatiepost op de zolderetage inlichtingen wilden krijgen over eventuele ordeverstoringen van de kroningsplechtigheid door Bakker Schut, zijn huisgenoten en gasten. Al eerder

had de BVD fictieve redenen gebruikt om dergelijke acties te rechtvaardigen. Toen de BVD elf jaar lang een woning in de 2e Schuijftstraat in Den Haag als observatiepost gebruikte om een voormalig lid van de Rode Jeugd te bespioneren, werd de eigenaresse van de woning verteld dat in het huis tegenover haar acties tegen Israël werden voorbereid. Daar was, zo bleek later, geen sprake van. De overbuurman weigerde overigens zijn woning beschikbaar te stellen. Desgevraagd weigert de overbuurman commentaar. Hij is niet geïnteresseerd om de zaak publiekelijk naar buiten te brengen. Niet bekend is of de BVD bij andere buren van Bakker Schut meer succes had.

De gebeurtenissen in Loenen aan de Vecht lijken andere acties van de BVD, eveneens gericht tegen onder meer Bakker Schut, te bevestigen. Het reclasseringsmaandblad *Kri* diepte vorig jaar cursusmateriaal van de BVD op, bestemd voor politiefunctionarissen, waaruit viel op te maken dat mensen als oud-minister A. van der Louw, prof. W.N. Nagel, Europees parlementariër Johan van Minnen en Bakker Schut beschouwd worden als *verdachte Nederlanders*. Een woordvoerder van de BVD noemde aanvankelijk de publicatie van deze gegevens 'dwaasheid en duimzuigerij'. Soortgelijke reacties werden heet van de naald ook gegeven toen het bestaan van de observatiepost in de 2e Schuijftstraat in Den Haag werd onthuld. Op rechtszittingen bleek later vrijwel de juistheid van de berichten.

In het begin van de jaren zeventig verdedigde Bakker Schut het Rode-Jeuglid Lucien van Hoessel. Tijdens de zitting voor het Gerechtshof slaagde de verdediger erin na lang aanhouden het (vroegere) hoofd van de BVD drs. A. Kuipers in het getuigenbankje te krij-

gen. Het was voor het eerst in de geschiedenis dat de chef van de geheime dienst publiekelijk verantwoording moest afleggen. Dat betekende het begin van een vete tussen de advocaat en de BVD — en de dossiers van de Binnenlandse Veiligheidsdienst hebben eeuwigheidswaarde. Later was Bakker Schut betrokken bij de organisatie Rode Hulp en verdedigde onder meer Ronald Augustin die veroordeeld werd wegens zijn activiteiten voor de *Rote Armee Fraktion*.

Top honderd

Voor het Bundeskriminalamt (BKA), de Westduitse federale recherche-dienst die nauw samenwerkt met de Centrale Recherche-informatie-dienst (CRI) en de BVD, behoort Bakker Schut daardoor vanzelfsprekend tot de criminele top honderd.

Kort geleden toonde een Westduitse advocaat een (interne) lijst van het Bundeskriminalamt met negenentachtig foto's van verdachten — waaronder ook de foto van Bakker Schut. Al eerder waren in alle grote Westduitse kranten paginagrote opsporingsberichten van het BKA verschenen met betrekking tot zestien gezochte leden van de Rote Armee Fraktion. Over drie met name genoemde Raf-leden kon het BKA als bijzonderheid vermelden dat zij *'engen Kontakt zum Büro des Rechtsanwalts Bakker-Schutt in Holland haben'*.

In de afgelopen jaren werd Bakker Schut op zijn tochten naar zijn cliënt Augustin in West-Duitsland enige malen klemgereden door speciale anti-terreureenheden. Hij werd onder dreiging met op hem gerichte machnepistolen gefouilleerd, opgesloten in een cel en kreeg het bevel zich geheel te ontkleden.

In 1977 bezocht Bakker Schut als advo-

Het proces tegen het Raf-lid Folkerts in Utrecht. De verdediger van Folkerts, mr. Bakker Schut bij zijn aankomst bij het gerechtsgebouw (Foto: Anefo)

caat het Raf-lid Knut Folkerts die in Nederland was gearresteerd. Folkerts vertelde hem hoe functionarissen van het BKA hem tijdens verhoren onder druk hadden gezet mee te werken aan het onderzoek naar de verblijfplaats van de ontvoerde Schleyer. Folkerts vertelde aan Bakker Schut dat hem een nieuwe pas, een nieuwe identiteit en één miljoen Duitse marken in het vooruitzicht waren gesteld als hij het BKA zou helpen. Bakker Schut verwerkte daarna die gegevens van Folkerts in een persbericht. Als reactie daarop gaf het BKA een persbericht uit waarin stond dat Bakker Schut 'sinds jaren conspiratieve contacten onderhoudt met Westduitse terroristen'. Sindsdien werden de acties van het BKA tegen de Nederlandse advocaat harder en harder.

De methodes van het BKA blijken nu ook naar Nederland geëxporteerd. Daar tracht de BVD een Nederlandse advocaat te bespioneren en af te luisteren. In West-Duitsland zijn alle partijen in het parlement het erover eens dat afluisteren (van advocaten) een volstrekt onrechtmatige zaak is. Maar het BKA trekt zich daar niets van aan. In Nederland laat de BVD zich ook niet door het parlement controleren. ■

overheid tegen 'radicalen' steunen niet op de wet maar op een daarboven liggend 'meta-legaal' niveau, waarvan de 'vrijheid van de democratische Grondordnung' en de 'streitbare Demokratie' sleutelbegrippen zijn.⁶³ Bij de opvulling van de inhoud van deze begrippen door het Bundesverfassungsgericht en Bundesverwaltungsgericht (hoogste administratieve rechter)⁶⁴ gaat het primair om trouw aan de huidige staat en zijn organen in plaats van trouw aan de grondwet, terwijl de elementen voor toetsing worden aangedragen door de geheime diensten.⁶⁵ Daarmee is abstracte 'Staatstreue' tot de hoogste gedragsnorm verheven en dit 'meta-grondrecht' van de staat tot referentiekader geworden voor de gelding en interpretatie van de grondrechten van het individu.⁶⁶ Het lijkt een schoolvoorbeeld voor de wijze waarop constitutionele organen en mechanismen praktisch kunnen worden getransformeerd, zonder dat de grondwettelijke orde in positiefrechtelijke zin behoeft te worden gewijzigd. Voor wat betreft het kweken van een klimaat van angst (als één van de – negatieve – methoden van de institutionele pacificatiestrategie) zijn de opgelegde beroepsverboden zélf minder belangrijk dan het bewustzijn in de massa's, dat de geheime diensten en BKA mede via de anti-radicalen-maatregelen gelegitimeerd zijn de gehele bevolking 'door te lichten' en met name de emancipatoire en radicaal-democratische groepen en personen aan een waterdichte controle en registratie te onderwerpen. Denk hierbij aan de ecologische, anti-kernenergie, anti-kernwapen, derde wereld-, krakers- en feministische bewegingen. Deze opdracht werd als volgt verwoord door de Advocaat-Generaal bij het Bundesgerichtshof, Träger, in 'Das Parlament' van 17 januari 1976: 'Der moderne Staatsschutz muss nahezu alle Bereiche des sozialen Lebens umfassen...'; één dag eerder meldde Alfred Stümper, hoofd afdeling politie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken van Baden-Württemberg, programmatisch in het dagblad 'Die Welt': 'Entscheidend kommt es darauf an, eine kriminal-politische Gesamtstrategie zu entwerfen, die – vorbeugend wie betreuend – auch den gesellschaftspolitischen, den ganzen menschlichen Bereich umfasst.' Waarop de daarmee onverbiddelijk gepaard gaande 'praktische transformatie' van de geheime diensten en recherche-apparaten als staatsorganen moet uitlopen, profeteerde Abendroth al in 1975 door te wijzen op 'die Entartung des amerikanischen CIA zur Morde organisierenden kriminellen Organisation'.⁶⁷

De uitzonderingstoestand wordt 'normaal'

Ook de onwettige af luisteracties werden gerechtvaardigd vanuit het 'metalegale' niveau ('abwehrbereite Demokratie') met een beroep op 'Staatsnotstand', dat de grondrechten van de burger vervangt door het 'meta-grondrecht' van de staat 'auf Erhaltung der politischen Status quo'.⁶⁸ Nóg worden dergelijke acties, wegens het ontbreken van een wettelijke grondslag, als 'Ausnahmestand' betiteld. Het erkennen van een uitzonderingstoestand betekent echter het falen van de institutionele pacificatie-strategie, die er immers op is gericht de crisis te anticiperen teneinde deze te voorkomen. Niet voor niets stelt het BVerfG in het zgn. 'Radikalen-Beschluss': 'Politische Treuepflicht bewährt sich in Krisenzeiten und in ernsthaften Konfliktsituationen, in denen der Staat darauf angewiesen ist, dass der Beamte Partei für ihn ergrift'.⁶⁹

De steeds dichterbij komende (sociale en politieke) crisis leidt tot de 'Verinnerlichung des Ausnahmestandes'⁷⁰, welke op het niveau van het positieve recht wordt gereflecteerd in 'eine Transformation des Rechts der Normallage durch fortwährende Vergesetzlichung von Aus-

nahme-Massregeln in einen neuen, ausnahmegeprägten Normalzustand' (Böckenförde).⁷¹

De toespitsing van de 'ausnahmegeprägte Normalzustand' vindt voor wat betreft de praktijk van de staatsveiligheidsdiensten plaats in de rubriek 'Aufklärung im Vorfeld' van de stadsguerillabestrijding. Die 'Vorfeldarbeit' houdt o.a. in observatie van 'als radicaal bekend staande personen', contact met verhuurders van flatgebouwen en woningbouwverenigingen, het verkrijgen en analyseren van 'pamfletten, die op universiteiten, op straat, enz. worden uitgedeeld'.⁷²

Programmatisch en openlijk wordt als onderdeel van de permanente, preventie- en contrarevolutie gepropageerd 'potentiële guerilla's' – d.w.z. 'als radicaal bekend staande personen' – te terroriseren:

"Vorfeldarbeit muss durch ausgesuchte Beamte ständig betrieben werden und zwar auch dort, wo mit Guerillatätigkeit nicht zu rechnen ist, da die Örtlichkeiten der Bandenbildung und schliesslich die der Aktionen verschieden sein können. Wichtig ist dass die potentiellen Guerillas die polizeiliche Aktivität bemerken und dadurch in einem Masse verunsichert werden, so dass er zu einer Bandenbildung erst gar nicht kommt".⁷³

De invloed van onze burens rechts op het veiligheidsdenken hier manifesteert zich o.a. in de Memorie van Toelichting op het recentelijk ingediende wetsontwerp op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, waar het typisch Duitse begrip 'Vorfeld' letterlijk vertaald als volgt ten tonele wordt gevoerd in de toelichting op de in art. 25 omschreven samenwerking tussen veiligheidsdiensten, politie en OM:

"De recente ervaringen met ernstige terroristische handelingen hebben het belang van een tijdige waarschuwing van de met de opsporing en vervolging van strafbare feiten belaste organen over bepaalde ontwikkelingen in 'het voorterrein' aangetoond".⁷⁴

Participerende observatie

Mijn eerste persoonlijke confrontaties als advocaat met deze staatsterreur in 'het voorterrein' sinds 1975 heb ik aanvankelijk nog als 'typisch Duitse' incidenten beschouwd: het zonder aanleiding klemrijden door speciale anti-terreur eenheden gevolgd door uiterst ruwe fouillering onder bedreiging met gerichte machine-pistolen (1975 en 1976), het – wederom zonder enige aanleiding – opsluiten in een Westduitse cel aan de grens met het (vergeefse) bevel mij geheel te ontkleden (1976) e.d. De systematiek in dit soort confrontaties leidde echter tot het besef dat er meer aan de hand is. Slechts een enkele ervaring ter illustratie.

Tijdens de Schleyer-ontvoering in najaar 1977 werd in Nederland het RAF-lid Folkerts gearresteerd. Tijdens mijn eerste bezoek aan hem als advocaat vertelde hij hoe hij de voorgaande dagen in zijn Nederlandse cel zowel negatief als positief onder druk was gezet door BKA-functionarissen om mee te werken aan het onderzoek naar de verblijfplaats van Schleyer; aan de 'positieve' kant als tegenprestatie het vooruitzicht op o.a. een nieuwe pas, een nieuwe identiteit en één miljoen Duitse marken. Toen ik o.a. dit verhaal in een persbericht had verwerkt, reageerde het BKA met een persbericht, waarin de ontkenning van het verhaal van Folkerts werd gevolgd door de mededeling dat 'Bakker Schut' sinds jaren conspiratieve contacten onderhoudt met Westduitse terroristen'. Eén maand later verschenen in alle grote Westduitse bladen paginagrote opsporingsberichten van het BKA met betrekking tot 16 gezochte RAF-leden. Van drie met name genoemde RAF-leden werd door het BKA gesteld, dat zij 'engen Kontakt zum Büro des Rechtsanwalts Bakker-Schutt in Holland haben'.⁷⁵

Dit soort BKA-acties (vele andere voorbeelden met betrekking tot eigen burgers en buitenlanders kunnen worden genoemd) kan naar mijn mening slechts bedoeld zijn voor interne én externe intimidatie. Intern: als buitenlandse advocaten al zó bot worden aangepakt, hoe moet het ons, Westduitsers, dan wel niet vergaan wanneer wij ons verzetten tegen (bijvoorbeeld) de wijze waarop deze staat met gevangenen en recht omspringt. Extern: export van het klimaat van angst naar andere Westeuropese landen in het kader van de noodzakelijke internationalisering van de institutionele pacificatie-strategie.

Het zal na het voorgaande niet verbazen dat het BKA nog verder gaat en haar beschuldigingen tracht te substantiëren, teneinde haar psychologische oorlogsvoering achteraf te legitimeren. Zo kwam mij onlangs bij toeval via een Duitse confrère een BKA-map met 89 foto's onder ogen, waartussen ik tot mijn verbijstering mijn eigen konterfeitsel mocht ontdekken. De map met foto's, overwegend van RAF-leden, was (en wordt?) voorgelegd aan een aantal getuigen van een bankoverval in 1977. Het wachten is dus nog slechts op de getuige die mij (al-dan-niet met 'medewerking' van het BKA) als dader 'herkent'.

Voor wie moge denken dat één en ander een 'typisch Duitse' benadering is van de staatsveiligheidsproblematiek herinner ik aan de BVD-afluisteraffaire en moge ik voorts de lezing aanbevelen van het artikel 'BVD-lessen aan de politie' in het maandblad KRI van juni 1982 van de Vereniging van Reklasseringsinstellingen. Daaruit blijkt bijv., dat o.a. André van der Louw, Loek Hulsmann, Willem Nagel, Johan van Minnen en ikzelf al vele jaren lang in BVD-cursussen als staatsgevaarlijke personen figureren. Wat in de BRD al openlijk gebeurt speelt zich hier nog in het verborgene af.

Counter-insurgency

In een bewust gekweekt klimaat van angst en intimidatie ontwikkelt de staatsveiligheidsdienst 'eine unkontrollierbaren Eigendynamik, die ihn potentiell allzuständig und allanwesend macht und ihm überlegale Legitimität verleiht'.⁷⁶ Of, in de pregnante woorden van Wolf-Dieter Narr: 'Der Apparat sorgt nicht nur für Sicherheit, er bestimmt was unter Sicherheit zu verstehen ist, er informiert, wann Sicherheit gefährdet ist und er tritt die Funken aus, wenn die Sicherheit bedroht erscheint'.⁷⁷ Daaraan gepaard gaat een verzelfstandiging van de uitvoerende macht, voorzien van een 'offene Generalermächtigung' en niet gehinderd door parlementaire controle, al was het alleen maar vanwege de ook door het parlement gerespecteerde behoefte tot geheimhouding. Terwijl de Notstandsgesetze de staat in staat moesten stellen in 'uitzonderings'-gevallen *openlijk* repressief op te treden, heeft de aanvaarding van de 'überverfassungsgesetzliche Notstand' een andere functie: 'das verdeckte Tätigwerden des Staates in der Grauzone zu legitimieren, in der das Staatsschutzsystem heimlich und flexibel, ohne gesetzliche Grundlage, einzig an Effizienzkriterien orientiert, in grundrechtlich geschützte Freiheitsräume eingreift'.⁷⁸ Overigens, vanzelfsprekend alléén in die ongelukkige gevallen, waarin dergelijk staatsveiligheidsop-treden in de openbaarheid is gekomen. Zolang dat niet het geval is, kan de fictie van de 'normale toestand' overeind worden gehouden, terwijl de 'Verinnerlichung des Ausnahmezustands' zich voortdurend verder ontwikkelt.

Deze verinnerlijking als noodzakelijke voorwaarde voor een institutionele pacificatiestrategie is al eind 1974 fraai verwoord door Willy Brandt:

"Da wir die politische Kriminalität möglichst im Keim ersticken wollen, geht unser Bestreben in erster Linie da-

hin, die Gesellschaft zu immunisieren (...) in der ruhigen und entschlossenen Behauptung des Normalzustandes".⁷⁹

Het 'immuniseren van de samenleving' tegen politiek gevaarlijk geachte elementen heeft een lange traditie in de praktijken van de 'counter-insurgency', door de West-europese koloniale machten ontwikkeld tijdens de diverse nationale bevrijdingsoorlogen vóór en na de Tweede Wereldoorlog en door met name de CIA verder ontwikkeld in de strijd tegen echte of vermeende communisten overall ter wereld.⁸⁰

De belangrijkste Westeuropese counter-insurgency-strategie is de Britse Generaal-Majoor Kitson, die o.a. praktijkervaringen in de bestrijding van volksverzet opdeed in Kenya, Maleisië, Cyprus en Noord Ierland.⁸¹ Zijn in 1971 verschenen standaardwerk 'Low Intensity Operations' is bedoeld als een bijdrage aan de voorbereiding van de bestrijding van subversie en guerilla ook in West-Europa.⁸² Kitson verstaat onder subversie 'all measures short of the use of armed force taken by one section of the people of a country to overthrow those governing the country at the time, or to force them to do things which they do not want to do. It can involve the use of political and economic pressure, strikes, protest marches, and propaganda, and can also include the use of small-scale violence for the purpose of coercing recalcitrant members of the population into giving support'.⁸³ Opmerking verdient, dat in deze ruime definitie de meeste 'subversieve' activiteiten legale vormen van verzet betreffen.⁸⁴ 'Insurgency' is dan 'the use of armed force by a section of the people against the government for the purposes mentioned above'⁸⁵, kortom, wat gewoonlijk guerilla wordt genoemd.

De door Kitson gebruikte begrippen zijn vooral daarom zo belangrijk, omdat eruit blijkt, dat men zich vanuit praktijk en theorie niet alleen bezighoudt met een contra-guerilla ('counter-insurgency') strategie, maar met een strategie tegen iedere vorm van politieke oppositie, tegen iedere kiem van politiek verzet, waarbij guerilla en andere vormen van verzet zich niet in doeleinden onderscheiden, maar slechts in de gekozen middelen. Vanuit de vis- en water-analogie van Mau-Ze-Dung (de revolutionair beweegt zich temidden van een sympathiserende bevolking als een vis in het water) komt Kitson dan ook tot de opdracht voor een regering 'to eliminate those involved in subversion. But in order to eliminate the subversive party and its unarmed and armed supporters, it must gain control of the population'.⁸⁶ Teinde deze opdracht te kunnen vervullen, moet de regering 'base its campaign on a determination to destroy the subversive movement utterly, and it must make this fact plain to its people'.⁸⁷

Voor de functionalisering van wetgevende en rechterlijke macht ten behoeve van de uitvoerende macht bij de uitvoering van deze opdracht in een voorbereidende fase, d.w.z. voordat rechtstreekse militaire operaties nodig zouden worden – dus: nu –, beschrijft Kitson twee alternatieven.⁸⁸ De eerste is het tijdig introduceren van 'sufficiently severe emergency regulations' in de wetgeving, met gelijktijdige instandhouding van de formele onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. Deze benadering, hoewel te prefereren ('because it is more compatible with the government's aim of maintaining the allegiance of the population'), levert risico's op: de rechter is onberekenbaar en het zou bovendien wel eens 'politically impossible' kunnen blijken voldoende zware uitzonderingswetgeving tot stand te brengen. Het andere alternatief komt er op neer, 'that the Law should be used as just another weapon in the government's arsenal, and in this case it becomes little more than a propaganda

CONFIDENTIEEL PERSOONLIJK

Onkruid: reconstateerd een toename van activiteiten
mogelijk zelf doel van actie, meer aandacht voor de bev in
eigen huis en hoe te handelen bij bezetting.

N.B. denk aan onttreden: - acties zijn goed ongezet en veelal
vinden er voorverkenningen plaats (belangstelling goed
interpreteren en meer op letten)

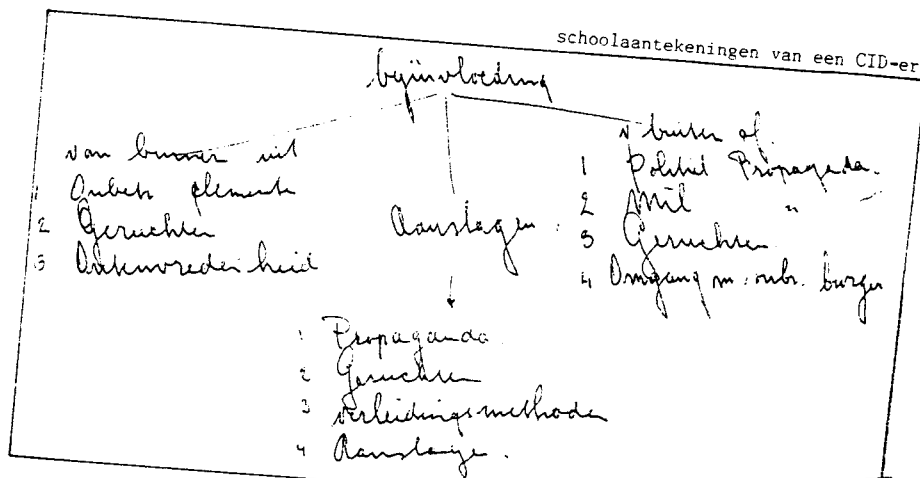
-d enk aan afsluiting kasten ed

01
Dossier CID

BREEK IN & EN MAAK OPENBAAR; LESSEN IN CONTRA-
INLICHTINGEN; BINNENLANDSE VIJAND IN KAART;
OORLOGSVORBEREIDINGEN; REFORGER '83.

Diensplichtigen), KSTK (Komité Soldaten tegen Kernwapens), AVNM (Algemene Vereniging van Nederlandse Militairen). De Utrechtse CIDploeg heeft hierbij een speciale taak omdat het hoofdbestuur van de VVDM in Utrecht zit. Behalve de kamer in de Knoopkazerne waar we ingebroken hebben hebben ze nog een kamertje op de Hojelkazerne, boven de kamer van de VVDM. In de notulen van de vergaderingen van de ploegkommandanten zijn vooral de VVDM en de BVD steeds terugkomende onderwerpen van gesprek. Ook de rechtse tegenhanger van de VVDM, de AVNM, geniet belangstelling. Omdat de VVDM een open organisatie is kan het CID allerlei gegevens verzamelen. Zo hebben we notulen van VVDM-vergaderingen gevonden, allerlei publikaties, een lijst met afkortingen in gebruik bij de VVDM, lijsten van VVDM bestuursleden, namen van VVDM-ers met gegevens op kleine blaadjes gekrabbeld.

Begin '72 werd door het CID in Noord-Holland een onderzoek ingesteld naar de veiligheidstoestand van de militaire objecten. Het was een puinhoop, wapens en springstof lagen voor het grijpen en de bewakers waren weinig gemotiveerd om het leger tegen een binnenlandse vijand te beschermen.

let defaultisme.

Hoewel mentaliteitsmeldingen in deze dienst niet worden verricht, voel ik noodzaak om ook hieraan enige regels te besteden. Veiligheid is een artikel, dat zich zeer moeilijk laat verkopen. Het gehoor is afgestompt en zeer teleurgesteld. Men komt altijd weer kijken, er gebeurt nooit iets. Men is, met een hoofdwoord gezegd, gefrustreerd, en siet het allemaal niet meer zitten. Daardoor ontstaan allerlei inbreuken tegen de veiligheid. Dit totale gevoel van machteloosheid en diepgeworteld gevoel van onbehagen moet worden ingecalculoerd in deze hele rapportage. De echo van de beïnvloeding der jongeren bereikt nu ook die groep van kader, die langdurig en naar beste kunnen tegen deze beïnvloeding bij de jongeren heeft gewerkt.

N.B. Voelt overtuigd het idee ontst en, dat rapporteur allos wat te zwart of zwart-wit ziet, verstout ik mij de opmerking dat dit op een vergissing moet berusten.

"Dossier CID" Nr. 201 (Ondert 81)

de binnenlandse vijand

Voor het CID is het van het grootste belang de binnenlandse vijand in kaart te brengen. Het wil een volledig zicht krijgen op de organisaties, partijen, personen die het leger ook maar een haarbreed in de weg leggen. Zij zijn voor het CID de vijand, zowel in oorlogs- als in vreedstijd. In dit hoofdstuk zullen we ingaan op de tegenstander/ster die buiten de krijgsmacht actief is. Voor het CID, zoals ook voor andere inlichtingendiensten, staan de behoudzucht, de slaafse bewondering voor het systeem en vijandschap met links hoog in het vaandel geschreven. Per slot van rekening "hebben ook respectabele partijen en organisaties vaak een zodanige progressieve opstelling dat hierin elementen zitten die passen in de agitatie en subversie bedreven door extremistische groepen" (hoofd Landmachtinlichtingendienst, sectie Veiligheid, 1976).

links extremisme

De 'extreem linkse' groeperingen lopen als een rode draad door de

papieren heen. Het CID probeert voortdurend een plaatje te krijgen van de belangrijke personen in zo'n organisatie en trekt lijnen naar allerlei ander groeperingen, liefst de RAF, Rode Brigade etc. Bepaalde namen komen steeds terug. De gangen van die persoon worden nauwkeurig gevolgd, zodat al gauw weer een nieuwe naam inclusief eventuele organisatie waarmee diegene contact heeft, aan het schema toegevoegd kan worden. Zo is er een schema waarin, met een tijdsverloop van 1964 tot '74, wordt weergegeven hoe vanuit de CPN allerlei organisaties zijn voortgesprongen, wat deze doen (gedaan hebben) en natuurlijk namen. Onderaan het schema worden groeperingen genoemd als Van Mens tot Mens, Centraal Aktiekomité Twenthe e.a. Een dergelijk schema werd ook gemaakt n.a.v. het ontstaan van het LAVLK (=Landelijk Anti-VrijwilligersLeger Komité). Het werd in 1977 opgericht. Het bestond uit verschillende soldatenorganisaties en politieke partijen. Hun bezwaren tegen een vrijwilligersleger, waar toen in de regering en mili-

taire top een discussie over ontstond, waren o.a. dat de onkontroleerbaarheid van het leger zou toenemen, en de eenzijdige samenstelling van zo'n leger. Voor de legertop vormde deze samenwerking van linkse organisaties en de soldatenvakbond een bedreigende tegenstander. Er werd dan ook naarstig gezocht naar een legitimatie om deze vijand als een groot gevaar te zien. In een (handgeschreven) artikel wordt dan ook via een wirwar van groeperingen en personen die contact met elkaar hebben, die personen schrijven in een blad, wat onder leiding staat van die en die en ga zo maar door, een konklusie getrokken dat het LAVLK in verbinding staat met de RAF. Gelukkig maar voor ze. Het materiaal t.b.v een manifestatie van het LAVLK op 14-1-78 is volledig bij het CID aangetroffen: de discussiemap, stellingen, VVDMstandpunten, standpunt PSP-jongeren, notulen van een vergadering van het LAVLK van 15 dec. '77. Een ijverige informant in dienst van het CID maakte aantekeningen over deze manifestatie

RAF

Siegfried Buback - Procureur-Generaal - hoogste opsporingsambtenaar - vertegenwoordiger
Jürgen Ponto - President Dresdener Bank - vertegenwoordiger kapitalisme
Hans Martin Schleyer - Voorzitter West-Duitse Ondernemers - vertegenwoordiger vrije ondernemer

Commando Siegfried Hauser

Volkfront Bevrijding Palestina

Rode Brigade, Italië

samenwerking

TEGENMAATREGELEN DUITSE REGERING: -verruiming opsporingsbevoegdheden politie - wegcontroles
-afluisteren gesprekken advocaat - verdachte - isoleren verdachte
hotelregisters nauwkeuriger bekijken - berufsverboden

REPRESSIE

Duitsland
Nederland
Engeland
Frankrijk

samenwerking in uitleveringspact

Anti-Repressie Groep

Medisch-Juridisch Com. Politieke Gevangenen
Omroepstichting Symbiose
Socialistisch Onderwijsfront

Capelle a.d.Yssel

Rood Verzetsfront

Ierland Komitee

Initiatief groep Internat. solidariteit

15 man in training

cel
vervalste documenten

cel
bewapening
Z.N. -ers arrestatie
wapenopslag
vlucht

cel
dwak-adressen

IRA/RAF
Eigen Mensen

Mr. Bakker Schut verdediger Folkerts
zelfde politieke ideeën
Mr. J.D.v.d.Meulen V.U. A.S.D. Hoofredactie N.L.
Redactielid Nieuwe Linie

A.V.L.K. Groningen idem

A.V.L.K. Amsterdam
Personen B.V.D. P.S.P. jo
I.K.B. V.D.
uit: K.W.J. V.V.D.M.
P.P.R.

A.V.L.K. Nijmegen idem

gehuwd met

schrift in:

Groene A'dammer
D'Onderste Steen Utrecht

Landelijk Antie-Vrijwilligers Komitee

Anti-Repressie Pamfletten

Gerard
Kees

Algemeen Bestuur V.V.D.M.

in RASA in Utrecht. Hieruit blijkt dat hij gelet heeft op 'bekende personen' (hij kende ongeveer 20 mensen van de 70 aanwezigen).

Verder notuleerde hij welke organisaties erbij betrokken waren, welke personen het woord voerden en op welke manier. Hij probeerde, wat in de werkwijze van het CID steeds terugkomt, de leiderfiguren eruit te vissen. Ook notuleerde hij dat er geen buitenlanders aanwezig waren.

Ook organisaties als de Rode Jeugd (ontstaan begin jaren 70, pleegde enkele brandbomaanslagen o.a. gericht tegen Philips en de Eindhovense politie), Rode Hulp (opgericht mede door leden van de Rode Jeugd in samenwerking met advocaten en artsen en artsen ter ondersteuning van politieke gevangenen in West-Europa) en het Rood Verzets Front (voerde acties uit solidariteit met de strijders en gevangenen uit de RAF en het anti-imperialistische verzet) werden zorgvuldig door het CID uitgespit. Zo zijn er handgeschreven uiteenzettingen, krante- en tijdschriftartikelen, een overzicht: van de Centrale Recherche Informatiedienst over de 'nationale en internationale terroristische organisaties' bij de papieren gevonden.

De CPN heeft zich lange tijd in de aandacht van het CID mogen 'verheugen'. Of deze aandacht nog steeds geldt is niet duidelijk gezien het volgende citaat uit de notulen: "Te verwachten is dat in de nabije toekomst, leden van de CPN niet geweigerd worden op vertrouwfuncties. BVD verwacht dat binnen afzienbare tijd buiten hun belangstellingssfeer zal vallen. De krijgsmacht inl.diensten vragen hierover uitspraak aan Min. van Def." (17 juni '82) (Dit geldt overigens voor vredes-tijd, zie voor oorlogstijd "Beschrijving van het strijdtoneel").

rechts extremisme

In een opstel (handgeschreven) wordt het opkomen van rechts extremisme in Nederland en België beschreven. De schrijver begint genuanceerd met de vraag "Wat is extreem rechts?!" Als sommige leden van het Veteranen Legioen extreem zijn, dan is de organisatie nog niet extreem (dergelijke nuances zijn bij extreem links niet te vinden). Hij gaat verder met het uiteenzetten van de opkomst van partijen zoals de NVU, wijdt uit over rechts in België, noemt nog wat namen en doelstellingen. Een ander document gaat in op een strubbeling binnen de NVU, die uiteindelijk leidt tot een afsplitsing. Het behandelt de

De Centrum Partij wordt nog wel gevolgd tijdens een vergadering op 3-11-'83 van de CID ploegcommandanten:

"Plaatsvervangend (plv) commandant (c) verzoekt passieve belangstelling (registratie) van actieve CP leden"; op 11-1-'84 weten ze het echter niet meer: "Plv c geeft aan dat er nog 2 vragen uitstaan t.w.: 1. Besteden wij aandacht aan de CP? 2. Hoe stel je vast of iemand actief is? Hierop ontstaat er een opmerkelijke discussie over de punten, "Wat is extreem, wanneer is iets buitenparlementair c.q. wanneer moeten we aandacht besteden aan een groepering?".

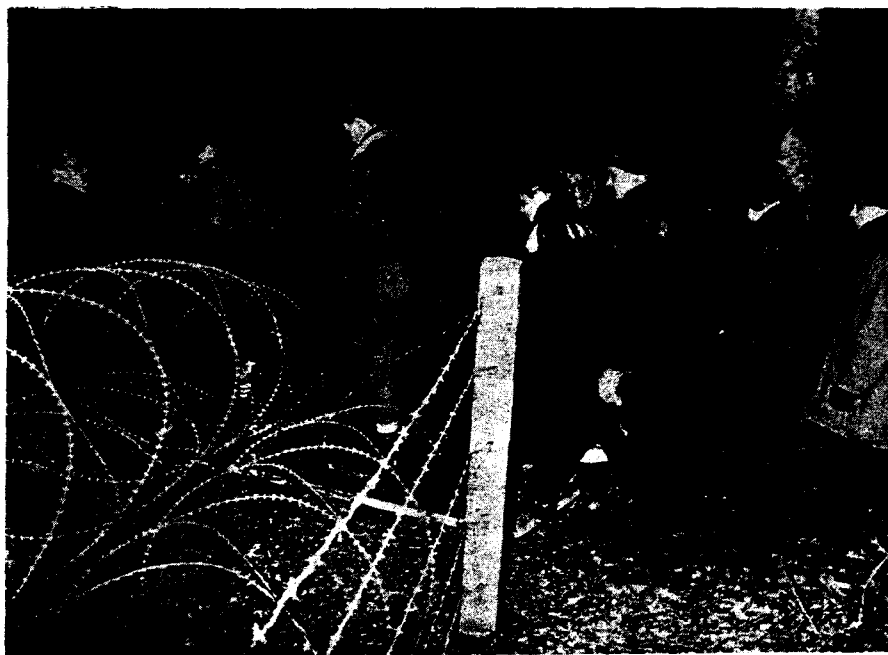
vredesbeweging

Al in 1964 was er een 'overzicht van anti-militaristische en radicaal pacifistische groeperingen' uitgegeven door de sekte veiligheid van de Landmachtstaf. In '69 is het vervangen door het "Handboek Vredesbewegingen". Zoals de nieuwe titel aangeeft omvat het "zoveel mogelijk alle bewegingen, die zich op enigerlei wijze - hetzij als hoofddoel, hetzij als belangrijk nevendoeel of ook alleen uit opportunistische overwegingen- met vredesactiviteiten bezighouden". De sekte veiligheid neemt het zekere voor het onzekere. Beter alle vredesorganisaties opnemen dan er per ongeluk één vergeten. Hoewel "het simpele feit van opname van een bepaalde organisatie in dit handboek niet impliceert dat deze te beschouwen is als een voor de veiligheid van de staat gevaarlijke organisatie" maar je weet

maar nooit. In dit handboek staan 44 vredesgroeperingen waaronder zoal Het Zeeuws Vredescomitee, Praagse Christelijke Vredesconferentie, Women's International Strike for Peace. Bij elke organisatie staan hun 'achtergronden', 'doelstellingen', 'organisatie', publikaties, verhouding tot het kommunisme, nationale en internationale kontakten en activiteiten. Natuurlijk volgt daarna een schema met op wiskundige wijze een weergave van de kontakten die zij onderling hebben.

het IKV gebeuren

Het IKV is in het bovengenoemde handboek ook opgenomen. Het werd echter veel bedreigender voor de militaire top toen deze met de bekende leus naar buiten trad. Vooral de weerslag op de organisaties van dienstplichtige militairen gaf het CID een reden extra om het IKV nauwlettend in de gaten te houden. Dat dit met enige omzichtigheid gebeurt blijkt uit het volgende citaat: "Aangezien men tot op zeer hoog nivo in de militaire organisaties geïnteresseerd was in het IKV-gebeuren, met de restrictie geen administratie erover bij te houden, is nu 't besluit genomen: dat alleen berichten over IKV-militairen, welke zich ondubbelzinnig bezighouden met en/of uitlaten over het gebruik van kernwapens, gerapporteerd moeten worden" (notulen 4-3-'80). Gezien dit besluit hebben we dan ook weinig over het IKV in de papieren gevonden. Wel vond de ploeg Utrecht van het CID het

uitgelekte actie bij de basis in Woensdrecht in feb. '84